

О. Г. Хріщева

студ. I курсу магістратури

спеціальність «Право»

Науковий керівник: д.ю.н., проф. А. В. Смітюх

ПРАВОВИЙ СТАТУС КРЕДИТОРА У КОНЦЕСІЙНИХ ВІДНОСИНАХ

20.10.2019 року набув чинності Закон України «Про концесію» [1], прийнятий замість Закону України «Про концесії» 1999 р. [2]. Однією з новел Закону України «Про концесію» 2019 року є розширення кола учасників концесійних відносин: якщо Закон України «Про концесії» 1999 р. передбачав таких суб'єктів концесійної діяльності як концесієдавця, концесіонера та претендента, то новий Закон доповнив цей перелік незалежними експертами, радниками, користувачами (ті, хто користується об'єктом концесії) та кредиторами.

Відповідно до п. 13 ст. 1 Закону України «Про концесію» кредитор – це будь-яка фінансова установа, міжнародна фінансова організація, що надала або має намір надати боргове фінансування чи надала гарантію концесіонеру для виконання ним зобов'язань за концесійним договором [1, ст. 1]. Одночасно кредитор був введений до ст. 1 Закону України «Про державно-приватне партнерство», яка визначає його схожим чином – як будь-яку фінансову устанovu, міжнародну фінансову організацію, що надала чи має намір надати боргове фінансування або видала гарантію приватному партнеру для виконання ним зобов'язань за договором, укладеним в рамках державно-приватного партнерства [3, ст. 1].

У свою чергу, до кола міжнародних фінансових організацій у значенні п. 14 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про концесію» входять: Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій, Міжнародна асоціація розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Північний інвестиційний банк, Світовий банк та інші міжнародні фінансові організації, членом яких є Україна [1, ст. 1].

Ці організацією розглядаються як кредитори концесіонера у зв'язку з укладенням договору про фінансування проекту, що здійснюється на умовах

концесії. Також задля реалізації положень концесійного договору можуть бути укладені інші цивільно-правові договори, зокрема, прямий договір між концесієдавцем, концесіонером та кредитором.

Закон України «Про концесію» 2019 р. передбачає обов'язкове закріплення гарантій прав кредиторів у концесійному договорі, договорі про фінансування, та/або прямому договорі. Серед умов прямого договору у першу чергу необхідно згадати положення щодо порядку та умов заміни концесіонера: у випадку укладення договору про фінансування право заміни концесіонера на іншу особу має концесієдавець (у разі істотного порушення концесіонером умов концесійного договору) або кредитор (у порядку звернення стягнення на майнові права концесіонера, що впливають із концесійного договору, які передавалися в заставу з метою забезпечення виконання договору про фінансування у разі істотного порушення концесіонером своїх зобов'язань фінансового характеру) [1, ст. 29].

Окрім цього прямий договір може передбачати зобов'язання сторін договору, пов'язані зі зміною концесіонера, виконання фінансових зобов'язань концесіонера перед кредитором, право кредитора на вступ в права та обов'язки концесіонера, умови відшкодувань кредитору у разі дострокового припинення концесійного договору (зокрема, розмір, строки відшкодування збитків) та інші положення, які мають на меті недопущення розірвання концесійного договору.

Закон також встановлює, що прямий договір укладається не пізніше 180 робочих днів з дня укладення концесійного договору, якщо інше не передбачено концесійним договором.

Видається, що однією з найбільш вагомих гарантій прав кредиторів, передбачених законодавством, є заборона встановлення будь-яких обмежень, які створюють перешкоди для реалізації кредиторами своїх прав, пов'язаних із реалізацією проекту, що здійснюється на умовах концесії, а також можливість відмови держави від імунітету щодо спорів з договором, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, чи прямому договорі [1, ст. 45].

Як зазначають фахівці, «за всі роки незалежності в Україні не реалізовано жодного масштабного проекту, де б приватний інвестор вклав свої кошти в розвиток інфраструктурного об'єкта на умовах концесії» [4]. Можливо, розширення кола учасників концесійних відносин, включення до цього переліку кредитора за новим Законом України «Про концесію» сприятиме залученню іноземних інвестицій у розбудову інфраструктури України.

Список використаної літератури

1. Про концесію : Закон України від 03.10.2019 № 155-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/155-20> (дата звернення: 15.03.2020).
2. Про концесії : Закон України від 16.07.1999 № 997-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14> (дата звернення: 25.03.2020).

3. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення: 15.03.2020).
4. Нова концесія: як один закон реанімує державно-приватне партнерство. URL:
<https://mind.ua/openmind/20202924> (дата звернення: 15.03.2020).